

TOERISME EN RECREATIE

De zakenreis staat steeds vaker ter discussie

Jan Verbeek Richard Smit 18 juli 13:00

De zonzakanties verlopen chaotisch, maar de toerist zal wel blijven vliegen. Of de zakenreiziger ook weer massaal voor het vliegtuig kiest, is twijfelachtig. Door videobellen en zorgen over het klimaat is de dienstreis niet meer vanzelfsprekend.

De reisbudgetten van bedrijven gaan omlaag. Dat is slecht nieuws voor de luchtvaartmaatschappijen die in hun businessclass graag ondernemers en bestuurders ontvangen. Foto: Sven Hoppe/DPA

Joep van Beurden was gewend om tien keer per jaar naar Zuid-Duitsland te vliegen. De ceo van industrieel bedrijf Kendrion bezoekt dan het dochterbedrijf in Villingen. ‘Zes uur heen, zes uur terug. Vliegen op Stuttgart of München.’

Door de coronacrisis was hij gedwongen thuis te blijven en het contact met het Duitse management te onderhouden via videobellen. ‘Ik ontdekte dat we met minder zakenreizen efficiënter kunnen zijn. Ik ga volgende week voor het eerst weer eens naar Duitsland.’

Reisbudget krimpt 50%

Het schrappen van Van Beurden's vaste vliegreis naar Duitsland staat niet op zichzelf. Ook de andere bestuurders en leden van het managementteam hebben besloten vaker te videobellen in plaats van op zakenreis te gaan. ‘Het reizen kost ons ook gewoon veel tijd.’ De omslag is niet ingegeven door bezuinigingen, al levert het wel geld op. Van Beurden schat dat het reisbudget 50% zal krimpen.

Kendrion is niet het enige bedrijf dat de zakenvlucht ter discussie stelt, zo leert een rondgang. De reisbudgetten gaan omlaag: een enkele keer met 50%, in andere gevallen met een geschatte 20%. Bijna alle bedrijven wijzen op de positieve ervaringen met videobellen.

Onderzoek McKinsey

McKinsey deed dit voorjaar onderzoek naar het reisbeleid en de opgedane ervaringen in de pandemie. De experts van het adviesbureau voorspellen dat de toerist snel terugkeert op de luchthaven, maar dat de zakenreiziger aarzelt. Is een dienstreis altijd wel nodig? Beeldvergaderen kan in bepaalde gevallen ook heel efficiënt zijn. McKinsey kwam tot de voorspelling dat 20% van de zakenreizen structureel zal worden geschrapt.

Dat is slecht nieuws voor de luchtvaartmaatschappijen die in hun businessclass graag ondernemers en bestuurders ontvangen. Ook de dure tickets in de economyclass gaan doorgaans naar zakenreizigers. De mogelijke krimp zet KLM aan tot een andere indeling van zijn toestellen: minder businessclass en meer premium stoelen.

Anders Reizen

De initiatiefgroep Anders Reizen heeft het terugdringen van de zakenreis tot doel verheven. De coalitie bestaat inmiddels vijf jaar en vraagt van de aangesloten bedrijven en organisaties dat zij minder gaan reizen. Doel is hun CO₂-uitstoot van zakelijk reizen te halveren in 2030 ten opzichte van peildatum 2016. Bedrijven delen kennis en best practices met elkaar om de milieudoelstelling te behalen. Deelnemers zijn onder meer Shell, Unilever, Philips, Aegon, APG, ING en tal van provincies. De ambitie slaat aan. Medio vorig jaar telde Anders Reizen vijftig leden, nu tachtig. Dat is mede dankzij de ervaringen die bedrijven hebben opgedaan in coronatijd. De vorderingen van de deelnemende bedrijven worden gemonitord en de nieuwste resultaten worden na de zomer op een evenement bekendgemaakt. Volgens directeur Hugo Houppermans van Anders Reizen zal DSM het aantal buitenlandse zakenreizen dit jaar halveren.

Rijk Zwaan, een zaadbedrijf met hoofdkantoor in De Lier, kan zeker niet zonder vlieguren. Bij de dertig buitenlandse dochterbedrijven werken tweeduizend mensen. Directeur Ben Tax: ‘Als groenteveredelaar moet er veel gereisd worden door onze veredelaars en commerciële mensen. Ook wij als directeuren zijn vaak op buitenlandse reis. Ikzelf maak een tiental reizen per jaar, mijn twee collega’s in de directie doen dat nog veel vaker.’

Speciale studio's voor videobellen

De reisbeperkingen als gevolg van de pandemie vormden een groot probleem voor Rijk Zwaan. De zaden vonden nog wel de weg naar hun bestemming, maar de medewerkers hadden te maken met allerlei reisrestricties en met de veiligheidsvoorschriften van Rijk Zwaan. Tax: ‘Daardoor is er wel schade ontstaan, bijvoorbeeld bij essentiële proeven in onze veredelingsprogramma’s waar groente in het veld wordt bekeken en beoordeeld.’

‘Na corona zullen we de draad grotendeels weer oppakken. De meeste buitenlandse reizen zullen doorgaan. Met één belangrijke uitzondering: voor een puur zakelijke afstemming gaan we beeldvergaderen. Dat zijn we gewend geraakt. We hebben daarvoor speciaal studio’s gebouwd in De Lier en Fijnaart en bij onze dochteronderneming in Spanje. Dat zal betekenen dat we naar verwachting structureel 20% minder zullen gaan reizen.’

Vliegen alleen vanaf 700 kilometer

Achmea, dat 2500 medewerkers in het buitenland heeft, heeft vorig jaar het reisbeleid aangepast. De verzekeraar en vermogensbeheerder wil in 2030 een klimaatneutrale bedrijfsvoering hebben. Voor

buitenlandse reizen betekent dat een digitaal overleg altijd de voorkeur heeft. Vliegen mag alleen nog voor afstanden boven de zevenhonderd kilometer.

‘Tijdens de coronacrisis hebben we gezien dat heel veel ook prima digitaal kan’, zegt een woordvoerder. ‘We kijken nu nog kritischer naar wat er nodig is. Dit zal in de toekomst leiden tot minder reisbewegingen. Hoeveel minder kunnen we nu nog niet inschatten.’

De verwachte krimp zou gevolgen moeten hebben voor zakenreisbureaus. BCD Travel, een van de grootste bedrijven in de sector, gaat er echter nog steeds vanuit dat de zakenreismarkt weer helemaal herstelt. ‘Dat vertellen onze klanten’, zegt Diederik Banken, directeur BCD Travel Benelux. Het kan volgens hem wel drie tot vijf jaar duren. ‘We zitten nu op 30% van wat het was vóór corona, maar een jaar geleden was het nog min 99%.’

'Virtuele meeting vaak heel koud'

Volgens Banken hebben bedrijven in coronatijd gemerkt dat ook veel mogelijk is via Zoom of Teams, maar zij komen daar nu op terug. Hij ziet dat ook in een eigen onderzoek onder vijfduizend reizigers. ‘Ze missen in de virtuele meetings de interactie, de live contacten met partners, leveranciers en klanten, het live aanwezig zijn in een fabriek. In een virtuele meeting krijg je alleen de content en niet de sociale gesprekken eromheen. Zo’n relatie wordt heel koud, zeker met andere culturen is het eigenlijk onmogelijk.’

Minder reizen, omdat het beter is voor het klimaat, is bij veel bedrijven volgens hem echt een prioriteit geworden. Het betekent dat er efficiënter wordt gereisd; meer directe vluchten of langere treinreizen, minder businessclass en meer economy.

Reisbudgetten

Volgens managing director Ed Berrevoets van VCK Travel is het de veiligheid en de gezondheid van het personeel waardoor bedrijven (nog) niet op zakenreis gaan. Hij hoopt op betere tijden. Het zakenreisbureau verwacht in december op 50% van het volume te zitten van 2019.

VCK Travel bleef tijdens de pandemie grotendeels drijven op klanten uit de scheepvaart. ‘Het duurt nog wel een paar jaar voordat we weer echt op oude niveaus zijn. Voor de lange termijn wordt er door de klanten ook wel gekeken naar budgetten. Die kunnen door deze coronacrisis natuurlijk veel lager zijn. Dit geldt ook voor het streven naar duurzaamheid.’

Lees het originele artikel:

<https://fd.nl/ondernemen/1402379/de-zakenreis-staat-steeds-vaker-ter-discussie-jsg1ca8dT2ht>
